

Ontwerpbesluit Verlenen ontheffing

Waterschap Vallei en Veluwe
T.a.v. mevrouw Dros
Postbus 4142
7320 AC APELDOORN

Datum

2 augustus 2019

Zaaknummer

2018-009987

Onderwerp

Wet natuurbescherming – hoofdstuk 3
soorten

Inlichtingen bij

Provincieloket
026 359 99 99
post@gelderland.nl

Blad

1 van 17

Locatie

Apeldoorns Kanaal tpv gemaal Dieren,
Zutphensestraatweg 120 Dieren

Gemeente

Rheden

Activiteit

Het inlaten van IJsselwater in het Apeldoorns
Kanaal

Geachte mevrouw Dros,

Hierbij ontvangt u een ontwerpbesluit over bovengenoemde aanvraag. Dit betekent dat na afloop van de ter visie legging en beoordeling van de eventueel ontvangen zienswijzen op het ontwerpbesluit het voornemen bestaat uw ontheffingsaanvraag te verlenen.

De bijlagen zijn onderdeel van dit besluit

Bijlage 1 bevat een toelichting op ons besluit.

Ontwerpbesluit

U ontvangt nu het ontwerpbesluit.

Wij publiceren dit ontwerpbesluit www.overheid.nl. Belanghebbenden kunnen op dit ontwerpbesluit reageren door middel van het indienen van een zienswijze. Als wij reacties ontvangen, krijgt u hierover bericht.

Wilt u een zienswijze indienen? Dat kan schriftelijk via Gedeputeerde Staten van Gelderland, Postbus 9090, 6800 GX Arnhem of digitaal via post@gelderland.nl.

Markt 11 | 6811 CG Arnhem
Postbus 9090 | 6800 GX Arnhem

026 359 99 99
post@gelderland.nl
www.gelderland.nl

BNG Bank Den Haag
NL74BNGH0285010824
BIC-code BNG Bank: BNGHNL2G

Btw-nummer: NL001825100.B03
KvK-nummer: 51468751

Datum

2 augustus 2019

Zaaknummer

2018-009987

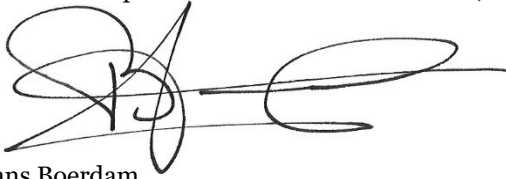
Blad

2 van 17

Meer informatie

Heeft u nog vragen? Kijk daarvoor op [gelderland.nl](http:// gelderland.nl). U kunt ook contact opnemen met het Provincieloket via telefoonnummer 026 359 99 99. Houdt u het zaaknummer van deze brief bij de hand. We kunnen u dan sneller helpen.

Met vriendelijke groet,
namens Gedeputeerde Staten van Gelderland,

Hans Boerdam
Teammanager Vergunningverlening

Documentnummers inzage stukken:

- 02957512, 02957523, 02957531, 02957533, 02957535, 02957536, 02957539, 02957540, 02957542, 02957543, 02957554, 02957555, 02957557, 02957558, 02957561, 02957562, 02966153, 03088006

Bijlagen

- Bijlage 1 – Toelichting
- Bijlage 2 – Ligging plangebied

Datum

2 augustus 2019

Zaaknummer

2018-009987

Blad

3 van 17

**BIJLAGE 1
TOELICHTING****AANVRAAG EN PROCESVERLOOP**

Op 3 augustus 2018 ontvingen wij een aanvraag van Waterschap Vallei en Veluwe voor een ontheffing in het kader van hoofdstuk 3 van de Wnb op grond van artikel 3.5 lid 5 voor het opzettelijk plukken en verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen van de drijvende waterweegbree in het Apeldoorns Kanaal door IJsselwater in te laten.

De ontheffing wordt aangevraagd in het kader van het in de wet genoemde belang volksgezondheid of de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.

De aanvraag maakt deel uit van deze ontheffing.

Er is voor het aangevraagde project niet eerder een ontheffing verleend.

Er wordt geen gebruik gemaakt van een gedragscode.

Op 25 oktober 2018, 25 februari, 18 april en 2 juli 2019 hebben wij van de aanvrager aanvullende stukken ontvangen waarom wij bij e-mail van 30 augustus 2018, telefonisch op 11 april en in een overleg op 18 juni 2019 hebben verzocht.

Deze aanvraag is nog niet getoetst aan het gebiedendeel van de Wet natuurbescherming. Mogelijk is hier ook een vergunning Wnb voor nodig. Indien dit het geval is, dient de aanvrager deze ook bij de provincie aan te vragen.

Op deze aanvraag is afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing verklaard.

BESLUIT

Gedeputeerde Staten van Gelderland

HEBBEN BESLOTEN

gelet op artikel 3.8 lid 1 en lid 5 van de Wet natuurbescherming

ONTHEFFING TE VERLENEN

aan Waterschap Vallei en Veluwe, Postbus 4142, 7320 AC te Apeldoorn;

Datum

2 augustus 2019

Zaaknummer

2018-009987

Blad

4 van 17

voor de soort, verbodsbepaling en het wettelijke belang zoals weergegeven in tabel 1.

Tabel 1 Soorten, verboden en belangen

Soort	Verbod		Belang
Drijvende waterweegbree (<i>Luronium natans</i>)	Artikel 3.5 lid 5	Het opzettelijk plukken en verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen van planten	A

Belang:

- A. Artikel 3.8 lid 5b onder 3 van de Wnb: in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten

Aan deze ontheffing zijn op grond van artikel 5.3 van de Wet natuurbescherming de volgende voorschriften verbonden:

Algemene voorschriften

1. De ontheffing geldt voor het hele Apeldoorns Kanaal, zoals weergegeven in figuur 3 in bijlage 2. De inlaatplaats en de invloedzone waar de waterkwaliteit van essentieel belang is voor de drijvende waterweegbree, zijn aangegeven in figuur 1, 2 en 4 in bijlage 2.
2. Deze ontheffing eindigt op 31 december 2023
3. Deze ontheffing geldt uitsluitend voor de plantensoort, het verbod en het belang zoals weergegeven in tabel 1.
4. De ontheffinghouder dient contact op te nemen met de Provincie Gelderland indien er verbodsbepalingen worden overtreden, waarvoor geen ontheffing is verleend. Dit kan het geval zijn als er negatieve effecten optreden op soorten waarvoor geen ontheffing is verleend of als er onverwachte negatieve effecten van de activiteiten optreden. Dit kan via e-mailadres post@gelderland.nl, onder vermelding van het zaaknummer 2018-009987.
5. Deze ontheffing kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de ontheffinghouder of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouder blijft verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.
6. De in voorschrift 5 genoemde (rechts)personen beschikken op de plaats waar de activiteiten van de ontheffing worden uitgevoerd over een (digitale) kopie van deze ontheffing en tonen deze op verzoek aan de daartoe bevoegde toezichthouders en opsporingsambtenaren.

Datum

2 augustus 2019

Zaaknummer

2018-009987

Blad

5 van 17

7. De in voorschrift 5 genoemde (rechts)personen zijn op de hoogte van de inhoud en het doel van deze ontheffing en de daaraan verbonden voorschriften, zodanig dat zij daar ook invulling en uitvoering aan kunnen geven.
8. Indien de ontheffinghouder deze ontheffing geheel of gedeeltelijk wil overdragen dan dient voor deze naamswijziging toestemming te worden gevraagd bij de Provincie Gelderland, via e-mailadres post@gelderland.nl, onder vermelding van het zaaknummer 2018-009987.
9. Minimaal twee weken voor aanvang van de werkzaamheden moet melding worden gedaan van de datum van start van de werkzaamheden bij de Provincie Gelderland, via e-mailadres post@gelderland.nl, onder vermelding van het zaaknummer 2018-009987.
10. De werkzaamheden dienen te worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige¹ op het gebied van de drijvende waterweegbree.
11. Tot aan 31 december 2023 monitort ontheffinghouder jaarlijks het gebied van de drijvende waterweegbree onder begeleiding van een deskundige, waarbij zowel de waterkwaliteit gedurende het inlaten van water wordt gevolgd als de groei van de drijvende waterweegbree in het daarop volgende jaar wordt gemonitord. Het monitoringsrapport wordt in november van elk monitoringsjaar verstrekt aan de Provincie Gelderland, via e-mailadres post@gelderland.nl, onder vermelding van het zaaknummer 2018-009987.
12. In het monitoringsrapport wordt vermeld op welke data welke activiteiten zijn uitgevoerd (inlaat IJsselwater, opstuwen en inlaten sprenghwater, monitoring groei van de drijvende waterweegbree en van waterkwaliteit, overige maatregelen), wat de resultaten waren ten aanzien van waterkwaliteit (onder andere ijzergehalte) en hoeveel exemplaren of groeiplaatsen van welke soorten op welke locatie zijn waargenomen.

Soortspecifieke voorschriften

13. Alle mitigerende maatregelen zoals genoemd onder het kopje '*In de aanvraag beschreven preventieve maatregelen en In de aanvraag beschreven mitigerende maatregelen*' van deze ontheffing, die volgens de deskundige op het gebied van drijvende waterweegbree zinvol en relevant zijn, dienen te worden uitgevoerd.
14. De deskundige begeleidt in elk geval de wijze en duur van het inlaten van water en begeleidt de monitoring van de waterkwaliteit, de monitoring van de reikwijdte van de invloed van het IJsselwater, de monitoring van de watervegetatie, waaronder de drijvende waterweegbree en het verzorgen van de monitoringsrapportage.

¹ De provincie Gelderland verstaat onder een deskundige een persoon die voor de situatie, habitats en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en ((soort)specifieke) ecologische kennis heeft. De ervaring en kennis dient te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO-, dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of
- als ecooloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals bijvoorbeeld een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus.

Met betrekking tot soorten of specifieke soorten kan als deskundige ook iemand worden aangemerkt die:

- op MBO-niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Wet natuurbescherming, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals bijvoorbeeld Zoogdierverseniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk gebied) en/of zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of -bescherming.

Datum

2 augustus 2019

Zaaknummer

2018-009987

Blad

6 van 17

15. U dient een afschrift van afgewezen verzoeken van derden om kanaalwater in te zetten voor andere doelen dan het op peil houden van de waterstand in het Apeldoorns Kanaal toe te sturen aan de Provincie Gelderland, via e-mailadres post@gelderland.nl, onder vermelding van het zaaknummer 2018-009987.
16. Binnen drie maanden na publicatie van dit besluit dienen eventueel extra te nemen en of uit te werken maatregelen, welke de groeiplaatsen van de drijvende waterweegbree beschermen aan de provincie Gelderland via e-mailadres post@gelderland.nl, onder vermelding van het zaaknummer 2018-009987 te worden gemeld.

BEOORDELING VAN DE AANVRAAG**Project***In de aanvraag beschreven project*

Door de aanhoudende droogte in 2018 is er een calamiteit ontstaan in het Apeldoorns Kanaal door extreem lage waterstanden. Langs grote delen van het kanaal liggen wegen zo dicht op het kanaal dat peilfluctuaties risico's vormen voor de stabiliteit. De taluds van het kanaal kunnen instabiel worden en zouden kunnen afschuiven door het lage waterpeil. Ook kan de beschoeiing van het kanaal worden aangetast, bomen langs het kanaal krijgen te weinig water, er is meer kans op blauwalgen en op vissterfte en door de aanhoudende droogte kan het extreem lang duren voordat het waterpeil in het kanaal weer normaal is. Onder normale omstandigheden wordt er jaarlijks een beperkte hoeveelheid (maximaal 350.000 m³) IJsselwater ingelaten, om het onttrekken van water door het waterleidingbedrijf Vitens te compenseren. Op basis van expert-judgement is in het verleden vastgesteld dat de drijvende waterweegbree nog geen negatieve gevolgen zou ondervinden bij een waterinlaat uit de IJssel van 350.000 m³ water of minder in een jaar en de waterkwaliteit wordt gemonitord om de exacte invloed van het IJsselwater vast te stellen. Om de calamiteit aan te pakken is er door het waterschap besloten meer gebiedsvreemd water in te laten vanuit de IJssel in het Apeldoorns Kanaal. De ontheffing wordt aangevraagd omdat er zorg is dat er groeiplaatsen van de drijvende waterweegbree aangetast raken door het inlaten van grotere hoeveelheden IJsselwater.

Invloed waterkwaliteit en drijvende waterweegbree

De groeiplaatsen van de drijvende waterweegbree in het Apeldoorns Kanaal zijn ontstaan waar ijzerrijk en calciumarm (zacht) water van de Vrijenbergerspreng de waterkwaliteit van het Apeldoorns Kanaal beïnvloedt. Vanwege de droogtecalamiteit wordt ijzerarm en calciumrijk (hard) IJsselwater ingelaten ter hoogte van gemaal Dieren. De drijvende waterweegbree kan verdwijnen onder invloed van dit water. In juli 2018 is er meer dan 350.000 m³ IJsselwater ingelaten en daarna is men overgegaan tot een ontheffingsaanvraag. Er kan geen ontheffing worden verleend voor al uitgevoerde activiteiten. In dit geval wordt ontheffing verleend voor het geval er in 2019 nogmaals grote hoeveelheden IJsselwater moeten worden ingelaten in het Apeldoorns Kanaal.

De Vrijenbergerspreng maakt deel uit van Natura2000gebied de Veluwe terwijl het Apeldoorns Kanaal zelf geen natuura2000 gebied is.

Datum

2 augustus 2019

Zaaknummer

2018-009987

Blad

7 van 17

Cumulatieve effecten

In de winter wordt ook water aan het Apeldoorns kanaal onttrokken ten behoeve van de drinkwatervoorziening. Om de verdrogende effecten van de drinkwaterwinning “Schalterberg” te verminderen is tussen Vitens en de Provincie Gelderland afgesproken dat er schoon oppervlaktewater uit het Apeldoorns Kanaal geïnfiltreerd wordt in de oostflank van het Veluwemassief, nabij de winning. Vitens onttrekt het water ten noorden van de Vrijenbergerspreng. Daarmee is er enige invloed op de waterkwaliteit doordat een deel van de invloed van de Vrijenbergersspreng wegvalt. De drijvende waterweegbree heeft zich vanaf 1981 vooral uitgebreid in zuidelijke richting en breidt zich niet/minder uit in noordelijke richting vanaf de Vrijenbergerspreng. Dit kan liggen aan de stroomrichting, maar mogelijk speelt ook de wateronttrekking door Vitens hierin een rol. De wateronttrekking door Vitens leidt niet tot afname van de grootte van de groeiplaatsen van de drijvende waterweegbree. Ondanks de onttrekkingen breidt de zachtwaterflora en de drijvende waterweegbree nog steeds langzaam uit in zuidelijke richting.

Het is nog de vraag wat de combinatie van de onttrekking en grote droogte van 2018 voor effect zal hebben. Vooral de droogte is van negatieve invloed; de grondwatersystemen zijn nog niet aangevuld en er bestaat een risico dat bij herhaling de sprengen ook droogvallen.

Onderzoek*In de aanvraag beschreven wijze van uitvoering van het onderzoek*

Er zijn reeksen onderzoeken uitgevoerd ten behoeve van de Europese Kaderrichtlijn Water waaruit een duidelijk beeld van de groeiplaatsen van verschillende zachtwaterplanten is verkregen. De groeiplaatsen van drijvende waterweegbree zijn vastgesteld en staan op kaart.

Naast onderzoek waaruit het voorkomen van de soort blijkt, is er ook onderzoek gedaan naar de invloed van waterkwaliteit en veranderingen daarvan op de zachtwatervegetatie in het Apeldoorns Kanaal, naar aanleiding van de onttrekking van water door Vitens.

In de aanvraag beschreven ecologische waarden

In het kanaal is een belangrijke groeiplaats van de drijvende waterweegbree aanwezig. De drijvende waterweegbree is afhankelijk van ijzerrijk, zacht water dat vanuit de Vrijenbergerspreng ter hoogte van Loenen in het Apeldoorns Kanaal uitmondt. In combinatie met de waterkwaliteit van het Apeldoorns Kanaal is vooral ten zuiden van de monding met de Vrijenbergerspreng in enkele tientallen jaren een van de grootste groeiplaatsen van zachtwatervegetaties met onder andere teer vederkruid, ontstaan in Gelderland. Deze groeiplaats is ook nationaal en internationaal uitzonderlijk. Het Apeldoorns Kanaal bij de Vrijenbergerspreng, tussen de Scherpenbergerbrug en de Zilvense Brug omvat ook de grootste groeiplaats van de drijvende waterweegbree in Gelderland en meteen een van de grootste groeiplaatsen in Nederland.

Datum

2 augustus 2019

Zaaknummer

2018-009987

Blad

8 van 17

In de aanvraag beschreven effecten van het project op de ecologische waarden

Drijvende waterweegbree kan niet groeien of overleven in (alleen) IJsselwater en het inlaten van IJsselwater zal de groeiplaats negatief beïnvloeden zodra de waterkwaliteit onvoldoende wordt doordat de invloed van het IJsselwater, gemengd met Vrijenbergersprengwater en Apeldoorns Kanaalwater te groot wordt. Het is niet zeker bij welke verhoudingen de negatieve effecten optreden, maar de groeiplaatsen van de drijvende waterweegbree kunnen aangetast worden.

In de aanvraag verwachtte het waterschap negatieve effecten: “Het minder geschikt tot ongeschikt worden van (delen van) het huidige habitat van de drijvende waterweegbree zal in eerste instantie vooral de minder ijzerrijke zones aan de randen van het huidige voorkomen betreffen. Naarmate de inlaatperiode langer duurt en er steeds grotere hoeveelheden hard en sulfaatrijk water worden ingelaten, zullen ook de centrale delen van het zachtwatertraject in habitatkwaliteit achteruit gaan/aangetast worden.”

Het inlaten van IJsselwater is tijdelijk stopgezet in augustus 2018, omdat de waterstanden in de IJssel te laag waren om water over te slaan bij gemaal Dieren. Ten tijde van de ontheffingsaanvraag in augustus 2018 werd geen water ingelaten.

In de herfst van 2018 is IJsselwater in hoeveelheden van 10.000 m³ tegelijk ingelaten. Er is niet meer water ingelaten dan strikt noodzakelijk voor de minimale peilhandhaving in het hele kanaal. In 2018 is in totaal meer dan twee maal de schadeloos geachte hoeveelheid IJsselwater ingelaten te weten 832.500 m³. Door de aanhoudende droogte is de hoeveelheid water die aangevoerd wordt door de Vrijenbergerspreng en enkele andere sprengen sterk afgenomen in de loop van 2018. Er werd gevreesd dat de Vrijenbergerspreng helemaal zou droogvallen. Het sprengwater is zo veel mogelijk opgestuwd vlak voor het kanaal en zo zorgvuldig mogelijk “toegediend” het kanaal in. Door het water vast te houden en in kleine hoeveelheden in het Apeldoorns kanaal te laten, bleef de sprenginvloed voldoende aanwezig, bij de groeiplaats van de drijvende waterweegbree gedurende de hele periode van droogte. Uit metingen kon de toegenomen invloed van IJsselwater worden gevolgd en ook dat deze invloed zich niet uitstreckte tot de groeiplaatsen van de drijvende waterweegbree. De fysisch-chemische waterkwaliteit is in 2018 op orde gebleven ondanks het inlaten van het IJsselwater. Na het stoppen van de inlaat heeft de waterkwaliteit zich in de rest van het kanaal weer vrij snel hersteld volgens het Waterschap. Het is nog niet bekend hoe de drijvende waterweegbree reageert op de gebeurtenissen in 2018, maar de verwachting is dat groeiplaatsen niet zijn aangetast door het inlaten van IJsselwater. Er was ook algengroei in het water. Invloed van IJsselwater was op de plaatsen met algengroei niet aantoonbaar aanwezig. De oorzaak van de algengroei was hier volgens het waterschap de lage waterstand in combinatie met de hoge temperaturen. Echter, als er nogmaals grote hoeveelheden IJsselwater moeten worden ingelaten vanwege droogte is het lang niet zeker dat de uitkomsten net zo gunstig zullen zijn als in 2018. Er is geen zekerheid dat er geen groeiplaatsen van de drijvende waterweegbree verloren zullen gaan bij een herhaling van grote droogte waarbij opnieuw inlaten van grote hoeveelheden IJsselwater nodig is. Inmiddels (juli 2019) wordt het optreden van een nieuwe periode van droogte in 2019

Datum

2 augustus 2019

Zaaknummer

2018-009987

Blad

9 van 17

waarschijnlijk geacht door het Waterschap. In 2019 heeft de eerste inlaat van IJsselwater plaatsgevonden op 26 juni.

In de aanvraag beschreven preventieve maatregelen om effecten te voorkomen

De inlaat van IJsselwater moet gezien worden als een noodmaatregel in een groter geheel, waarbij eerst geprobeerd wordt om een tekort aan oppervlaktewater en grondwater te voorkomen. Om de waterinlaat en de negatieve effecten daarvan zo goed mogelijk te beheersen zijn de volgende maatregelen genomen:

- Afgelopen winter zijn de waterpeilen opgezet om de uitgangssituatie zo gunstig mogelijk te maken.
- Gebiedsbeheerders inspecteren met regelmaat de beken op aanwezigheid van vegetatie in de watergang. Op basis van de hoeveelheid vegetatie wordt de noodzaak van onderhoud bepaald. Uitgangspunt is het zo veel en zo lang mogelijk vasthouden van water en daarmee het minimaal uitvoeren van onderhoud. Alleen daar waar vegetatie voor grote opstuwingszorgt, wordt een “stroombaan” in de watergangen gemaaid. Minimaal 40 % vegetatie in het dwarsprofiel wordt gespaard. Dit om zo veel mogelijk water vast te houden met behoud van stroming.
- Daar waar de waterafvoer sterk afneemt kunnen door middel van zandzakken versmallingen of drempels worden geplaatst in de watergang. Het heeft sterk de voorkeur dat de drempel zo wordt aangelegd dat de stroming van het water behouden blijft. Bij voorkeur wordt de drempel aangelegd in schaduwrijke trajecten; op deze manier wordt gekozen voor locaties met een zo minimaal mogelijke opwarming van het water (droogte gaat vaak gepaard met hoge temperaturen). Bij aanleg van drempels wordt rekening gehouden met het bodemsubstraat (in verband met zuurstofconsumptie). Wanneer de mogelijkheid zich voordoet wordt de drempel direct stroomafwaarts van bijvoorbeeld een spoelkuil of andere diepte in het profiel aangelegd, waar vissen door de grotere waterdiepte langer kunnen overleven.
- Het waterschap houdt de actuele stand van zaken bij via een speciaal ontwikkelde app waarin de gebiedsbeheerders de veldsituatie regelmatig doorgeven.
- Het waterschap heeft een korte termijn handelingsperspectief opgesteld om de ecologisch waardevolle beken die gevoelig zijn voor droogval zo lang mogelijk stromend en watervoerend te houden. Onderdeel hiervan is dat Vitens in de winter van 2018 geen water heeft mogen inlaten, zodat de waterstanden zo hoog mogelijk konden blijven in het voorjaar van 2018.

In de aanvraag beschreven gedragscode

Uit de aanvraag blijkt dat geen gebruik gemaakt wordt van een gedragscode.

Nu preventieve maatregelen, ter voorkoming van overtreding van de in hoofdstuk 3 van de Wnb vermelde verboden, niet voldoende in deze aanvraag zijn opgenomen en er geen gedragscode van toepassing is, is voor het uitvoeren van de aangevraagde activiteit een ontheffing nodig.

In de aanvraag beschreven mitigerende maatregelen

Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de drijvende waterweegbree te voorkomen zijn een aantal mitigerende maatregelen denkbaar, die niet alle direct in praktijk kunnen worden

Datum

2 augustus 2019

Zaaknummer

2018-009987

Blad

10 van 17

gebracht vanwege organisatorische of andere redenen, maar waarvan een aantal mogelijk toegepast gaan worden:

- De sulfaat- en fosfaatgehalten in het ingelaten IJsselwater verlagen door beide stoffen in het traject direct na het inlaatpunt of voor de waardevolle vegetaties te laten binden door ijzer (bijv. door het water over een ijzerrijke bodem te laten stromen); dit kan bijvoorbeeld door ijzerrijke sedimenten (zandig baggermateriaal) uit te spreiden bij het inlaatpunt of net ten zuiden van de waardevolle trajecten;
- Ervoor zorgen dat het ijzerrijke sprengenwater zich zover mogelijk kan verspreiden in noordelijke en zuidelijke richting om de huidige omvang van de populatie in stand te houden/zich te laten herstellen. In het veld dient nog gekeken te worden welke mogelijkheden hiervoor zijn. De complexiteit hierbij is dat er populaties van drijvende waterweegbree zich beneden- en bovenstreams van de monding van de spreng bevinden en aan beide zijden van het Apeldoorns Kanaal;
- Het opgehoopte voedselrijke slib in het traject bij de monding van de Oude Beek Loenen in het kanaal baggeren. Het is bekend dat hier voedselrijk slib ligt. Dit fosfaatrijke slib heeft een negatieve invloed op de waterkwaliteit in het traject met bijzondere watervegetaties, dat net ten noorden ervan ligt. Het weghalen van het slib kan de kwaliteit van het water ter plaatse van de populatie verbeteren;
- De wateronttrekking van Vitens uit het kanaal in de winterperiode tijdelijk verminderen om de zone met ijzerrijk sediment de kans te geven zich te herstellen. Als er minder of geen wateronttrekking plaatsvindt, kan het ijzerrijke water zich verder verspreiden en kunnen de ijzergehalten in de waterbodem weer op peil komen;
- Aan de hand van wekelijkse waterkwaliteitsmetingen in de inlaatperiode vaststellen hoe het IJsselwater zich verplaatst door het kanaal. Hiermee kan gevolgd worden wanneer en hoe lang de fysisch-chemische omstandigheden ongunstig zijn voor de watervegetaties met drijvende waterweegbree en hoe snel deze zich herstellen na het stoppen van de inlaat.

Omdat dit in strijd bleek met de milieuwetgeving kon geen ijzerrijk slib van elders worden aangevoerd. Voor de overige maatregelen is meer tijd nodig en afstemming met derden.

De belangrijkste maatregelen die in ieder geval in praktijk worden gebracht zijn:

1. De invoer van IJsselwater met zorg in relatief kleine hoeveelheden (10.000 m³ per keer) inlaten.
2. De aanvoer van sprengenwater zo veel mogelijk gedoseerd in de tijd gaande houden.
3. Monitoring van de waterkwaliteit.
4. Meten van de ijzergehalten in de bodem van het kanaal, om inzicht te krijgen in de gevolgen van de inlaat van het IJsselwater.
5. Afsproken is om niet meer IJsselwater in te laten dan strikt noodzakelijk voor peilbeheer en andere functies in de noordelijk gelegen kanaalpannen. Deze maatregel is in 2018 stringent nageleefd en zal ook in 2019 worden gehandhaafd. Verzoeken van derden om kanaalwater in te zetten voor andere doelen dan het op peil houden van de waterstand in het Apeldoorns Kanaal worden niet gehonoreerd door het waterschap; deze verzoeken worden afgewezen om er voor te

Datum

2 augustus 2019

Zaaknummer

2018-009987

Blad

11 van 17

zorgen dat we niet meer dan de strikt noodzakelijke hoeveelheid water vanuit de IJssel in hoeven te laten.

6. Wanneer er IJsselwater wordt ingelaten (in 2019 heeft de eerste inlaat van IJsselwater bij Dieren plaatsgevonden op 26 juni) start - naast de reguliere monitoring van de waterkwaliteit - een extra monitoringsprogramma is dat wordt ingezet om de impact van het inlaten van IJsselwater op de waterkwaliteit in het Apeldoorns Kanaal te volgen.
7. Ten tijde van de inlaat van IJsselwater controleert het Waterschap twee maal per week het debiet van de Vrijenbergerspreng. De debietmeting in de Vrijenbergerspreng is heel belangrijk omdat de afstand waarover het IJsselwater zich verspreidt in het Apeldoorns Kanaal afhankelijk is van de mate waarin het door sprengwater wordt weggedrukt.
8. In 2018 is door het waterschap gekozen voor het gedoseerd inlaten van kleine hoeveelheden IJsselwater. Onderzoek bevestigt dat het beter is om regelmatig kleine hoeveelheden water in te laten dan om veel water in één keer toe te voegen wanneer inlaat nodig is om het minimum waterpeil te handhaven. Het waterschap zal in de toekomst opnieuw kiezen voor gedoseerd inlaten.
9. Zodra het waterschap water moet inpompen en/of water moeten sparen is inname van water vanuit het eerste pand van het Apeldoorns Kanaal door Vitens ten behoeve van het infiltratieproject niet toegestaan.

Lange termijn handelingsperspectief

10. Het waterschap zal een waterbalans opstellen voor het eerste pand van het Apeldoorns Kanaal. Daarvoor is een meerjarige meting nodig die al is opgestart met de debietmetingen in de Vrijenbergerspreng ten tijde van de waterinlaat. Op basis van de waterbalans wil het waterschap het huidige afwegingskader herzien voor de inlaat van IJsselwater bij Dieren en komen tot een goed onderbouwd besluit omtrent de totale inlaat vanuit de IJssel die toegestaan kan worden zonder risico's voor de instandhouding van de grote populatie drijvende waterweegbree.

In de aanvraag beschreven overtreding van verbodsbepalingen

Aan de hand van het voorgaande is in de aanvraag bepaald welke verbodsbepalingen worden overtreden. Dit is aangegeven in het aanvraagformulier.

Beoordeling***Beoordeling van de resultaten van het ecologisch onderzoek en de mitigerende maatregelen***

Wij hebben het ecologisch onderzoek beoordeeld en wij oordelen dat het onderzoek op de juiste wijze is uitgevoerd en compleet is.

De uitgevoerde maatregelen zijn in 2018 voldoende adequaat gebleken. Overige voorgestelde maatregelen bleken om verschillende redenen niet uitvoerbaar.

Het is nog niet duidelijk wat de gevolgen zijn voor deze groeiplaatsen, dat moet in 2019 nog blijken. De waterkwaliteit is geregeld gemonitord en daarbij bleek de fysisch-chemische samenstelling op orde te zijn gebleven, waardoor verwacht wordt dat groeiplaatsen niet aangetast zullen zijn, tenminste niet direct door het inlaten van IJsselwater. Het waterschap geeft duidelijk aan dat de negatieve beïnvloeding van de waterkwaliteit door inlaat van IJsselwater, ter plaatse van groeiplaatsen van de drijvende waterweegbree zeer ernstige gevolgen kan hebben voor de soort.

Datum

2 augustus 2019

Zaaknummer

2018-009987

Blad

12 van 17

Door het inlaten van het harde IJsselwater en het ontbreken van voldoende ijzer om voedingsstoffen te neutraliseren wordt de waterkwaliteit en de groeiplaats van de drijvende waterweegbree negatief beïnvloed. De minder goede omstandigheden leiden op den duur tot een aantasting van de plant waardoor de huidige grote en belangrijke groeiplaats zou kunnen verdwijnen.

Het waterschap beraad zich over de best passende maatregelen en blijft zoeken naar mogelijkheden om de groeiplaatsen van de drijvende waterweegbree en de overige waardevolle zachtwaterflora zo veel mogelijk te behouden.

Van de aangeleverde maatregelen zijn de effecten momenteel onvoldoende bekend om behoud van de groeiplaatsen van de drijvende waterweegbree in de huidige omvang te garanderen, maar tegelijk is er meer aandacht gekomen en worden er gericht inspanningen verricht. Om de gunstige staat van instandhouding voldoende te garanderen is er een blijvende inspanning van het waterschap nodig. De voorgestelde preventieve maatregelen geven blijk van een voortvarende aanpak en geven vertrouwen in het behoud van de huidige groeiplaatsen van de drijvende waterweegbree. Het waterschap wordt gevraagd nog meer uitvoerbare maatregelen uit te werken om de soort te behouden in het Apeldoorns Kanaal, ook bij aanhoudende droogte. De getroffen maatregelen zijn voldoende om met een grote mate van waarschijnlijkheid de staat van instandhouding te garanderen.

Alleen uit monitoring van de vegetatie kan blijken hoe de drijvende waterweegbree in het Apeldoorns Kanaal er in 2019 voor staat. Voor het aanleveren van maatregelen, werkwijzen en monitoringsresultaten zijn aanvullende voorschriften opgesteld bij deze ontheffing. Ondanks dat men in dit geval verwacht dat de groeiplaatsen in 2018 weinig te lijden hebben gehad van de droogte, de inlaat van IJsselwater en de verminderde hoeveelheid water in de spreng, is het negatief beïnvloeden van de waterkwaliteit een overtreding van verbodsbepaling 3.5 lid 5, het opzettelijk vernielen van planten; in dit geval de drijvende waterweegbree.

Op basis van het voorgaande hebben wij bepaald voor welke aangevraagde soort welke verbodsbepalingen worden overtreden. Deze zijn weergegeven in tabel 1. Voor deze soort en verboden wordt de ontheffing verleend. Dit komt overeen met de aangevraagde soort en verboden.

Andere bevredigende oplossing*In de aanvraag beschreven andere bevredigende oplossingen*

Er wordt een oplossing gezocht door meer inzicht te krijgen in de complexe situatie. Overwogen wordt om meer ijzer toe te voegen of minder kalkrijk water te laten gebruiken voor andere doeleinden. Ook kan de drijvende waterweegbree wel tegen droogvallen. Het kanaal is echter slecht bestand tegen te lage peilen. De calamiteit is opgetreden in het Apeldoorns Kanaal. Er is geen andere locatie, het probleem moet hier worden opgelost. Andere maatregelen of methodes, die niet indruisen tegen andere wetgeving moeten nog onderzocht worden.

Datum

2 augustus 2019

Zaaknummer

2018-009987

Blad

13 van 17

Beoordeling van de andere bevredigende oplossingen

Op dit moment is er geen betere methode om het kanaal te behouden, dan de inlaat van water. Het is belangrijk te blijven zoeken naar mogelijk betere oplossingen in de toekomst.

Conclusie

Er bestaat geen andere bevredigende oplossing.

Belang*In de aanvraag beschreven belang*

In de aanvraag is bepaald welk wettelijk belang op het project van toepassing is.

Door de lage waterstand en door fluctuaties zijn er risico's:

- Instabiel worden van de taluds, met onbekend risico voor de verkeersveiligheid en kans op afschuiven van het talud;
- De bestaande oude beschoeiing komt bloot te liggen en kan aangetast raken;
- De laanbomen langs het kanaal kunnen door droogte schade oplopen;
- Meer risico op dode vis en blauwalg;
- Volledig uitzakken leidt tot langdurig laag peil; ook voor volgende jaren kan risico bestaan;
- Grotere slijtage aan de monumentale sluisen en sluisdeuren;
- Geen of minder mogelijkheden voor recreatie(vaart);
- Vitens kan mogelijk langere tijd geen water innemen uit het kanaal ten behoeve van infiltratie op de Schalterberg. Over de hoeveelheid te infiltreren water op de Schalterberg zijn afspraken gemaakt met de provincie. De infiltratie dient als compensatie voor de drinkwaterwinning van Vitens op de Schalterberg.

Beoordeling van belang

Wij kunnen instemmen met het in de aanvraag beschreven belang. De genoemde risico's vormen in een aantal gevallen een directe bedreiging voor het belang volksgezondheid of de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.

Het betreft het belang dat is weergegeven in tabel 1.

Gunstige staat van instandhouding*In de aanvraag beschreven effect op de staat van instandhouding van de desbetreffende soorten*

De staat van instandhouding van de drijvende waterweegbree is in het Apeldoorns Kanaal goed. De groeiplaats van de plant heeft zich in de afgelopen jaren uitgebreid door het verbeteren van de waterkwaliteit van het Apeldoorns Kanaal. Regionaal en landelijk is het aantal groeiplaatsen van de drijvende waterweegbree sterk afgenomen sinds 1990. De populatie in het Apeldoorns kanaal is de grootste in Gelderland en één van de grootste in Nederland. De belangrijkste populatie is die in de Kempen in Noord-Brabant.

Voor de staat van instandhouding in Europa is de Nederlandse populatie van groot belang.

Datum

2 augustus 2019

Zaaknummer

2018-009987

Blad

14 van 17

De inlaat van IJsselwater kan met onvoldoende maatregelen een negatief effect hebben op de staat van instandhouding van de lokale populatie. Hoe groot dit effect is en of het gaat om een tijdelijk effect (en hoe tijdelijk) is niet bekend.

Beoordeling van de effecten op de staat van instandhouding van de desbetreffende soorten

Het uitvoeren van de maatregelen als bedoeld in de aanvraag leidt mogelijk tot verslechtering van de staat van instandhouding van de drijvende waterweegbree. Gezien de stappen die het waterschap al heeft gezet en het streven naar meer maatregelen wordt naar alle waarschijnlijkheid de staat van instandhouding behouden.

Een kleinere of afwezige populatie in het Apeldoorns Kanaal heeft direct gevolgen voor de populatiegrootte, de verspreiding en de trend van de staat van instandhouding van de soort voor Nederland.

Het eerste kanaalpand heeft een Specifiek Ecologische Doelstelling en het hele Apeldoorns Kanaal is een KRW-waterlichaam. Het waterschap heeft de taak de waterkwaliteit op orde te houden om de KRW en de SED doelen te halen met inbegrip van het behoud van de drijvende waterweegbree en de zachtwatervegetatie. Daarnaast is een goede waterkwaliteit ook vereist voor het behoud van bedreigde en bijzondere Rode Lijst-soorten, zowel fauna als flora in het eerste kanaalpand. Er zijn extra maatregelen nodig om de gunstige staat van instandhouding van de drijvende waterweegbree lokaal te garanderen. Van het waterschap wordt verwacht dat daar voldoende inspanning naartoe gaat om op korte termijn met meer garanties te komen en daartoe is een extra voorschrift opgelegd in deze ontheffing.

Conclusie

Gelet op het voorgaande kan de gevraagde ontheffing verleend worden voor de voorgenomen activiteit bij droogtecalamiteit, onder voorwaarde dat er voldoende maatregelen worden genomen om het duurzaam voortbestaan van de drijvende waterweegbree in het Apeldoorns Kanaal bij deze activiteit te garanderen.

OVERIGE VERPLICHTINGEN

Wij wijzen u er op dat u zelf verantwoordelijk bent voor het verkrijgen van eventueel benodigde ontheffingen, vergunningen of toestemmingen op grond van andere wet- en regelgeving.

Juridische grondslagen

Dit besluit is genomen op grond van:

- Wet natuurbescherming, artikel 3.5 lid 2

Datum
2 augustus 2019

Zaaknummer
2018-009987

Blad
15 van 17

BIJLAGE 2 LIGGING PLANGEBIED

Figuur 1 Inlaatpunt IJsselwater

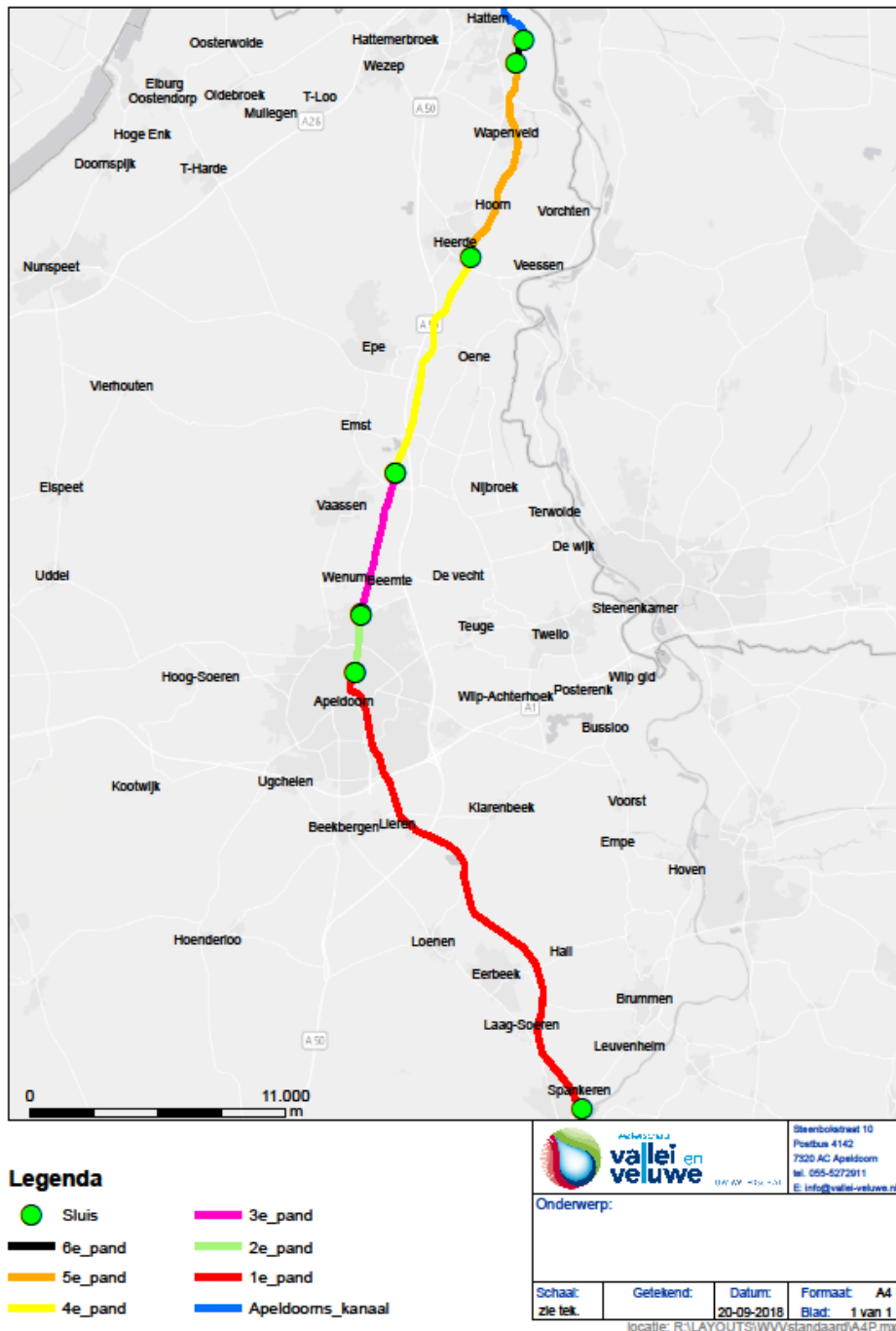

Figuur 2 Het invloedgebied met drijvende waterweegbree in het Apeldoorns Kanaal, in pand 1, ten noordoosten van Loenen

Datum
2 augustus 2019

Zaaknummer
2018-009987

Blad
16 van 17

Figuur 3 Ligging van het eerste pand en inlaatpunt (bij Spankeren) in het Apeldoorns Kanaal

Datum
2 augustus 2019

Zaaknummer
2018-009987

Blad
17 van 17

Figuur 4 Het invloedgebied met groeiplaatsen van de drijvende waterweegbree ten noordoosten van Loenen